

MODUL: 1 Metodologies i Processos

ASSIGNATURA: Enginyeria cel·lular i tissular

CRÈDITS : 4 C Optativa

COORDINADORS DE Dr. Manuel Reina
L'ASSIGNATURA: Dra. Ana Mª Gómez

1 OBJECTIUS I JUSTIFICACIÓ DE L'ASSIGNATURA

1.1 Justificació de l'assignatura

La utilització de cultius cel·lulars com a models d'estudi de problemes científics en l'àmbit biotecnològic és una metodologia molt estesa i en clara expansió. A més cada dia s'incrementa l'ús de les tecnologies cel·lulars en la producció de reactius i molècules i com a eines per la reconstrucció de teixits i òrgans, Es fa necessari que l'alumne conegui les bases metodològiques de la tècnica, els seus avantatges i les seves limitacions per que les pugui aplicar correctament a la seva pràctica professional.

1.2 Objectius :

L'alumne haurà de conèixer una vegada acabada l'assignatura :

- a. Els fonaments del comportament cel·lular en cultiu
- b. Les normes que regulen el treball en instal·lacions de seguretat biològica, les seves normes de seguretat, equips i procediments bàsics.
- c. Les tècniques bàsiques de cultiu cel·lular : sembra, propagació, manteniment, divisió, conservació de línies i estratègies de caracterització i diferenciació.
- d. Els principis generals de les tècniques de modificació gènica i de selecció clonal a més dels fonaments de la caracterització cel·lular.
- e. Els principis generals de reconstrucció tissular tant partint de poblacions diferenciades com a partir de cèl·lules mare ('stem') i de la modelització de teixits.
- f. Els models més emprats per la producció de teixits artificials mitjançant creixement de poblacions cel·lulars sobre suports biocompatibles.

2 CONTINGUTS, TEMARI I PROFESSORS PARTICIPANTS

Classes teòriques:

Tema 1. Introducció a la biotecnologia cel·lular. Biologia de la cèl·lula en cultiu. Semblances i diferències amb la cèl·lula al teixit.

Tema 2. Instal·lacions de cultiu cel·lular. L'entorn físic: el laboratori de cultiu cel·lular. El risc biològic determina les característiques de les instal·lacions. Equips característics per la manipulació i l'observació.

Tema 3. El medi de cultiu: medi líquid, fase gasosa i suports de cultiu. Cultius a petita i gran escala. Influència de les condicions de l'entorn en el fenotip cel·lular.

Tema 4. Tipus de cultiu: primaris versus estables. Tècniques bàsiques d'obtenció de cultius primaris.

Tema 5. Tècniques de modificació cel·lular i selecció clonal. Transferència de DNA. Gens marcadors i gens selectors. Immortalització i transformació.

Tema 6. Tècniques de caracterització cel·lular.

Temes de treballs dels alumnes:

Tema 1. Enginyeria cel·lular i tissular: metodologia bàsica i exemples.

Tema 2. Teixits artificials i suports biocompatibles. Substrats naturals i artificials i les seves modificacions.

Tema 3. Òrgans *in vitro*: reactors cel·lulars.

Seminaris de professors convidats:

- a. Utilització de cèl·lules en teràpia cel·lular
- b. Reactors cel·lulars
- c. Utilitat dels models cel·lulars per investigacions en el metabolisme i toxicitat de drogues

Sessió de pràctiques

-Visita a les instal·lacions del Servei de Cultius Cel·lulars de la Facultat de Biologia i d' Advancell al PCB.

Professors participants :

Ricardo P. Casaroli-Marano, Departament de Biologia Cel·lular
Anna Maria Gómez Foix, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular (Biologia)
Cèlia Garcia Martínez, Departament de Bioquímica i Biologia Molecular (Biologia)
Manuel Reina, Departament de Biologia Cel·lular

3 AVALUACIÓ

3.1 Criteris d'avaluació

S'avaluaran els coneixements adquirits durant el curs i la participació de l'alumne en les activitats organitzades, seminaris, etc.

3.2 Procediments de l'avaluació

Un 10% de la nota dependrà de l'assistència, un 50% de l'avaluació dels treballs presentats oralment i per escrit pels alumnes. L'altra 40% d'un test de 50 qüestions del tipus d'elecció entre quatre opcions. La prova test avaluarà l'adquisició de coneixements de les classes magistrals, seminaris i les presentacions dels alumnes.

4 RECURSOS D'APRENTATGE I MÈTODES D' ENSENYAMENT

4.1 Ensenyament presencial

4.1.1 Classes teòriques

Les classes teòriques s'impartiran a una aula de la Facultat de Biologia emprant les eines adients pel seguiment de l'explicació com ara les presentacions en suport electrònic (Power Point / Flash), els vídeos, les col·leccions d'imatges, etc.. Les presentacions, classes magistrals i seminaris, seran publicades al dossier de l'assignatura amb anterioritat a la sessió, sempre que sigui possible.

Un tipus especial de sessió teòrica serà la presentació de treballs per l'alumne on s'estimularà la participació dels companys.

4.1.2 Ensenyament pràctic

El conjunt de tècniques descrites al llarg d'aquest curs tan sols es poden aplicar en l'àmbit d'un grup de recerca. Tanmateix, per tal d'apropar a l'alumne al màxim es faran visites a instal·lacions o equipaments complexes de cultiu cel·lular.

4.2 Treball no presencial

4.2.1 Tasques a desenvolupar

El treball no presencial de l'alumne haurà de complir tres objectius :

- a. aprendre els conceptes que s'impartiran a les classes presencials tant teòriques com pràctiques. L'alumne haurà de preparar les classes llegint els materials que el professor disposarà al dossier de l'assignatura (presentacions, texts, etc...).
- b. complementar els conceptes exposats a classe amb la lectura de materials, texts o articles proposats per el professor, o resoldre problemes.
- c. Preparar un tema a escollir entre una llista proposada pel professor o alternativament un tema escollit per l'alumne i aprovat pel professor, i exposar-ho a classe en un temps entre 20 i 30 minuts.

4.2.2 Estudi de l'alumne

L'alumne haurà de preparar les sessions teòriques i pràctiques abans de la seva realització i estudiar els continguts amb les presentacions emprades i el material complementari aportat pel professor.

5 BIBLIOGRAFIA

- “Culture of Animal Cells : a manual of basic technique”, R. Ian Freshney, Wiley Liss, 5th editio, 2005
- “Epithelial cell culture : a practical approach”, edit by A.J. Shaw, Practical Approach Series, IRL Press, 1996.
- “Cell and Tissue Culture Laboratory”, Doyle and Griffiths, Wiley, 1996 y sig,
- “Tissue Engineering Methods and Protocols” edit by J.R. Morgan and M.L. Yarmush, Humana Press, 1999
- “Cultured Human Keratynocytes and Tissue Engineering Skin Substitutes”, R. E. Horch, A. E. Munster y B.M. Achauer, Thieme, 2001.
- “Guía Técnica para la evaluación y prevención de los riesgos relacionados con la Exposición a Agentes Biológicos”, Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (<http://www.mtas.es/insht/practice/guias.htm>)
- “Guía Técnica sobre bioseguridad en laboratorios de microbiología y biomedicina” (4th edition), Center for Disease Control (http://www.cdc.gov/od/ohs/pdffiles/bmb4_spanish.pdf)
- “Animal Cell Biotechnology”. R.E. Spier y J.B. Griffiths. Academic Press London, 1992.
- “Mammalian Cell Biotechnology”. M. Butler. IRL Press, 1991.Molecular Biotechnology. S.B. Primrose. Blackwell Scientific. Publications 2nd Ed, 1991.
- “Ingeniería genética y Transferencia génica”. Maria Izquierdo Rojo. Editorial Pirámide. 2001.

6 TUTORIES

L'acció tutorial es concreta en al menys tres entrevistes per alumne o grup d'alumnes (2-3) que preparen un treball en comú o individualment. A la primera entrevista s'escollirà el tema concret a desenvolupar i el professor donarà als alumnes les indicacions per començar el treball, fixant els continguts i la metodologia de treball. En la segona es revisarà el treball a presentar, que els alumnes hauran enviat al professor uns dies abans. En la tercera els farà la revisió final abans de la presentació.

A més el professor establirà els canals de comunicació més adients per facilitar el seu accés per part de l'alumne. Aquests canals seran com a mínim: un horari de visites que es comunicarà al principi de l'assignatura i constarà als taulons d'anuncis del departament, la comunicació als alumnes de la direcció d' e-mail del professor i la construcció d'un dossier de l'assignatura basat en els dossiers electrònics de la Universitat de Barcelona i on s'activarà el Fòrum com a lloc d'intercanvi d'experiències.